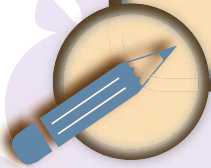

טווינגט צך טא סולאטא טווארטס האפט זיטאט סולאטאט וואלט (טאולאטא
טא טוואקט טאטאט וא טאולאטא זא לטאט) סטאטאט טעגלט טא וקאט 'סטאטאט טאטאט
טוואט טא טא וקאט טאולאט צך זא לאט לטאט סיווקט טעגלט וא טוואטא זא טאולאט וואט יא

- זאט, טוט וקא טאולאטא טוואקט סיווקט, סיווקט וא טוואקט וקאט
 - טאולאט צאט טאטאט טוואט וטאט
 - זאטאולאט צאט סטאטאט סולאט וקאט
 - זאטאולאט צאט סיוואטאט סולאט וקאט
 - יאטא סולאט 'סיוואט' סיוואט 'סיוואט' סיוואט 'סיוואטאט' סיוואטאט
- 'סולאטאט' קאמט צ' (טוואט טוואט זא אקא טוואט טאולאט) זאט וא 'קאטאט טוואט טאולאט זאטאט וואט יא

אלק ומצואות: מדינה רב-תרבותית

לול - ההגעה לארץ:

א. מהן התרבויות וארצות המוצא של העולים לארץ בסרטון?
 ב. איך העולים הוותיקים' בסרטון מתייחסים לעולים החדשים? מדוע?
 ג. אילו דעות קדומות על קבוצות זהות שונות מופיעות בסרטון?
 ד. האם הסרטון הצחיק אתכם? למה?

קיבוץ גלילות

'קיבוץ גלויות בירושלים' מאת האומן הישראלי אבי צרפתי:

באדיבות הצייר אבי צרפתי

- א. אילו תחושות מעוררת בכם התמונה? מה התמונה רוצה להגיד על גיוון ועל רב-תרבותיות?
- ב. האם אפשר לצייר כך את החיים שלכם? כלומר, האם אתם חשופים למגוון רחב של אנשים ותרבויות? איך תוכלו לגוון את הסביבה שלכם?
- ג. חשבו: מי הזמרים והסופרים הישראלים האהובים עליכם? מאילו ארצות הגיעו (הם או משפחתם)? האם הם שמרו ביצירות שלהם על תרבות ארץ המוצא?
- ד. האם אתם חשופים לתרבות מגוונת?

מדינת ישראל מורכבת מעולים מארצות רבות ולכן יש בה אנשים בעלי זהויות ותרבויות שונות זו מזו. בשנים הראשונות לאחר הקמת מדינת ישראל היה רצון לבנות חברה משותפת ולגבש זהות ישראלית אחידה לכולם. בעצם דרשו מהעולים לוותר על דברים חשובים בתרבות שלהם. הגישה הזאת גרמה לעולים לחוש שמזלזלים בתרבויות העשירות שמהן באו ושהן חלק מהזהות שלהם.

חברה רב-תרבותית היא חברה צבעונית, מעניינת ועשירה. חברה רב-תרבותית נותנת יחס שווה לכל התרבויות ודורשת סובלנות וכבוד הדדי בין התרבויות השונות. היום מדינת ישראל שואפת להיות מדינה רב-תרבותית, כלומר, לצד הזהות המשותפת הישראלית, לשמר ולכבד תרבויות ומנהגים ואורחות חיים שונים ומגוונים.

רב-תרבותיות בישראל באה לידי ביטוי בכמה תחומים: במוזיקה, בספרות, בתרבות האוכל, במנהגים ובחגים של העדות השונות (כמו המימונה של העדה המרוקאית והסיגד של העדה האתיופית), ועוד.

על חברה רב-תרבותית להיות חברה שוויונית שבה כל תרבות וכל קבוצת זהות חשובה ומוערכת, ואילו בישראל יש תופעות של גזענות ואפליה. גזענות היא תפיסה שלפיה קבוצה אחת של בני אדם טובה יותר ועליונה, וקבוצה אחרת נחותה בגלל ארץ המוצא של חבריה, בגלל גוון עורם וכולי; אפליה היא יחס שונה לבני קבוצות חברתיות שונות. הינה עדות של אישה מעדות המזרח ועדות של גבר יוצא אתיופיה על הגזענות ועל האפליה שהם חוו בישראל:

"כבת-זקונים המוקפת בשבע אחיות ושני אחים (מניין שלם) למשפחה ממוצא אפגני ותימני, הרגשתי חלק גדול מחיי שעליי לפתח חוזק יוצא דופן מול תלאות החיים. בתור ילדה שגדלה וצמחה בשכונת מצוקה שבדרום העיר תל אביב, נדרשתי מגיל צעיר מאוד להתמודד עם עוני ועם מערכות חינוכיות שלא עודדו צמיחה בקרב אוכלוסיות מוחלשות, אלא בדיוק להפך, הנציחו ושעתקו דיכוי ואיישוויון." (שירלי כהן, פסיכולוגית)

"מה שאני מספר לך קרה לי המון פעמים. שיחקתי באחת ההפקות הגדולות של תיאטרון הבימה [...] אני מגיע, והשומר באולם לא נותן לי להיכנס. להופעה של עצמי! אני מתעקש שאני שחקן בהצגה, הוא חושב שאני מסתלבט. אני מפחד לאחר, והוא מחליט לעשות לי אודישן ובוחן אותי על צוות השחקנים, ואני חייב לענות לכל השאלות, לדקלם שורות, מנסה להוכיח שאני שחקן אמיתי." (שמואל ברו, שחקן ממוצא אתיופי)

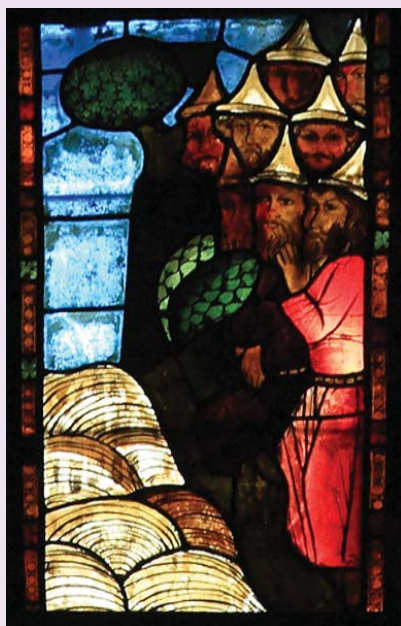
לפי המסורת היהודית, עם ישראל מורכב מ-12 שבטים. בתנ"ך מסופר שבתקופת מלכי ישראל התפצל העם לשניים: עשרה שבטים בממלכה אחת - ממלכת ישראל, ושני שבטים - יהודה ובנימין (ואיתם הכוהנים ולוויים) - בממלכת יהודה. התנ"ך מספר שתושבי ממלכת ישראל חטאו וכעונש על מעשיהם תקף אותם מלך אשור ופיזר אותם בגולה בין עמים אחרים (כל זאת כ-150 שנה לפני חורבן בית המקדש הראשון). מאז נשארה רק ממלכה אחת, ממלכת יהודה, ועל שמה נקראים היהודים.

לאורך ההיסטוריה הועלו הצעות ודעות שונות על הקורות את עשרת השבטים האבודים. הדעה הרווחת היא שהם התבללו בקרב העמים ואיבדו את זהותם הייחודית כבני ישראל, כלומר, הם אינם קיימים בעולם. אבל יש אגדות עתיקות על בני עשרת השבטים אשר הלכו לארץ רחוקה מאוד, מעבר לנהר גדול. האגדה מספרת שהנהר גועש ומשליך אבנים כל ימות השבוע, ולכן אי אפשר לחצות אותו, אבל בשבת הנהר שקט ורגוע. לפי האגדה, עשרת השבטים נחים בשבת, ולכן לעולם לא יוכלו לחצות את הנהר ולחזור לארצם.

האם סיפור עשרת השבטים הוא אגדה, כפי שמשמע מהסיפורים, או שמא הם קיימים אי-שם? רוב הציבור היהודי אינו עוסק כלל בסוגיית עשרת השבטים. ההנחה היא שהם התבללו ואיבדו את זהותם לפני שנים רבות מאוד, וגם אם נותרה שארית, היא אינה חלק מהעם היהודי כפי שהוא התגבש לאורך הדורות. ובכל זאת, אפשרויות הלמידה שנפתחו לפנינו בשנים האחרונות על מקומות מרוחקים בעולם הופכות את החיפוש אחר עשרת השבטים האבודים לעניין מעשי.

היו משלחות שיצאו לחפש אחר השבטים, ואכן נמצאו בכמה ארצות שבטים שיש להם מנהגים דומים למנהגי היהדות. בעקבות כך עלו ארצה כמה קבוצות של 'שבטים אבודים', למשל, 'בני מנשה' - כ-3,000 עולים מצפון מזרח הודו המאמינים שהם צאצאי שבט מנשה המקראי. הם שימרו מסורות יהודיות במשך שנים רבות בלי שיהודי העולם ידעו על קיומם; קהילה נוספת ששימרה מסורות יהודיות לאורך שנים רבות מאוד בניתוק מקהילות יהודיות היא קהילת 'ביתא ישראל' האתיופית. קהילה זו טוענת כי היא מצאצאי שבט דן המקראי. (אולי קהילה זו לא הייתה מבודדת לחלוטין, כיוון שיש עדויות מלפני כאלף שנה מפי יהודים שהגיעו מאירופה לאתיופיה, שפגשו שם את קהילת "ביתא ישראל" האתיופית.)

הייתכן ששבטים אבודים נוספים יגיעו ארצה בשנים הבאות, או שמא סיפור עשרת השבטים הוא אגדה מעניינת ולא יותר מכך?

זהו חלון ויטראז' בכנסייה בעיר פרנקפורט על האודר בגרמניה. הוא מראה את השבטים האבודים מחכים בעברו השני של נהר עד שיוכלו לחזור.

- א. לו הייתם מחפשים אחר שבטים אבודים מעם ישראל, כיצד הייתם מזהים אותם? אילו סימני היכר הייתם מצפים למצוא?
- ב. אילו הייתם פוגשים מישהו מעשרת השבטים האבודים, מה הייתם רוצים לשאול אותו? מה הייתם רוצים לספר לו?

